

Storfjord kommune

2017 - 2020

Temaplan for krigsminner

Vedtatt av Storfjord Levekårsutvalg

Sak 29/16

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunn.....	3
1.2 Lovgrunnlag	4
1.3 Definisjoner.....	4
1.4 Rolleavklaring.....	5
1.5 Planens status og forholdet til andre planer	6
2. Hensikt og målsettinger.....	7
3. Kort historikk	8
4. Dagens situasjon.....	9
4.1 Fysiske kulturminner.....	9
4.2 Immaterielle kulturminner	14
5. Handlingsplan for prioriterte kulturminner	15
5.1 Grunnlag for prioritering	15
5.2 Handlingsplan fysiske kulturminner.....	16
5.2 Handlingsplan formidlingstiltak	18
6. Virkemidler.....	18
6.1 Saksbehandlingsrutiner	18
6.2 Økonomi og finansiering	19
7. Ikke registrerte kulturminner.....	19
Vedlegg	20
A. Kartfesting av kap. 5.2 Handlingsplan fysiske kulturminner	20

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Storfjord kommune søkte 14. januar 2014 om deltakelse i satsinga «Kunnskapsløft for kulturminneforvaltningen», heretter kalt KiK-prosjektet.

Bakgrunnen var blant annet at kommunen gjennom deltakelse i prosjektet «Krigsminnelandskap Troms» har hatt et stort fokus på de militærhistoriske kulturminnene fra krig og forsvar gjennom flere epoker (heretter omtalt som krigsminner) som befinner seg i kommunen. Storfjord har vært et av de militærhistorisk viktigste områdene i Norge gjennom det 20. århundre og sammenfallet mellom krigsminner og kaldkrigsminner i landskapet er unikt i norsk sammenheng. Derfor er innsamling og dokumentasjon svært viktig, for å skaffe et grunnlag for verdivurdering av krigsminnene, og skape et verktøy for framtidig kommunal planlegging.

Taubanen i Norddalen. (Foto: Fritz Anker)

Storfjord kommune ønsket å utnytte synergieffektene mellom krigsminneprosjektet og samarbeidsmidler fra fylket gjennom KiK Troms, for å sikre systematisering av det innsamlede materialet i en temaplan for krigsminner.

Arbeidet er politisk forankret i Storfjord Formannskap, som i sak 32/14 den 17. mars 2014 stilte seg bak søknaden.

Riksantikvarens benytter åtte tema for kategorisering av krigsminnene:

- Angrepet i 1940 og kamphandlingene gjennom hele krigen
- Sivil og militær motstand
- «Festung Norwegen»
- Folkemord, slaveri og forfølgelse
- Nazifisering av administrasjon og samfunn
- Krigens økonomi og dagligliv
- Tvangsevakuering og nedbrenning
- Frigjøringen 1945

Det er naturlig at denne temaplanen i så stor grad som mulig omfatter krigsminner fra alle åtte tema, i tillegg til krigsminner fra «Den kalde krigen». Dette for å gi et mest mulig helhetlig bilde av Storfjord sin historie på dette feltet.

1.2 Lovgrunnlag

Plan- og bygningsloven gir kommunen ansvar for bruk og vern av kommunens ressurser, og sier spesifikt at kommunen skal sikre «vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer» samt gjennom reguleringsplaner «sikre verneverdier i bygninger, andre kulturminner og kulturmiljøer». Loven fastsetter også behandlingsregler for planer og byggesaker.

Kulturminneloven fastslår at kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning. Loven pålegger kommunene og grunneiere ansvar for å ta hensyn til slike registrerte kulturminner og miljøer, og til å undersøke om slike finnes i områder for utbygging.

1.3 Definisjoner

Det finnes noen innledende definisjoner som sier noe om hva kulturminner er, vurdert for seg sjøl eller i det miljøet eller landskapet der de hører hjemme.

Kulturminner: Alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til.

Kulturmiljøer: Områder hvor kulturminner inngår som en del av en større

helhet eller sammenheng.

Kulturlandskap: Landskap påvirket av ulike typer menneskelig virksomhet.

Kulturminnene eller –miljøene kan ha ulik status.

Fredet: Kulturminner eller –miljøer kan være fredet ved lov eller ved særvedtak av Riksantikvaren. Midlertidig fredning kan foretas av fylkeskommunens kulturvernmyndighet.

Automatisk fredet: Kulturminner fra før reformasjonen, dvs. eldre enn fra 1537, og samiske kulturminner eldre enn 100 år.

Vernet: Dette er en betegnelse som eventuelt kan brukes om et kulturminne eller miljø som er sikret i juridisk bindende plan, enten med henvisning til plan- og bygningsloven eller kulturminneloven.

Verneverdig eller bevaringsverdig: Registrert kulturminne/kulturmiljø med beskrevet verneverdi i henhold til et sett vernekriterier. Et kulturminne eller kulturmiljø kan være

verneverdig uten at det er vernet eller fredet. Registreringen gir da rådgivende dokumentasjon som brukes ved vurdering og behandling av søknader om rivning, utbygging eller restaurering/vedlikehold.

Verdien av kulturminnene kan vurderes i ulike utstrekning:

Lokal verdi tillegges kulturminner eller kulturmiljøer knyttet til lokal virksomhet og historie.

Regional verdi tillegges kulturminner eller kulturmiljøer knyttet til regional virksomhet og historie.

Nasjonal verdi tillegges kulturminner eller kulturmiljøer knyttet til viktige faser og forhold i landets historie.

Et kulturminne av lokal verdi kan også bli tillagt regional og/eller nasjonal verdi. Tilsvarende vil gjelde for kulturminner av regional eller nasjonal verdi.

1.4 Rolleavklaring

Grunneier / eier

Ansvar for krigens kulturminner og kulturmiljøer ligger hos den som eier grunnen eller bygningene/anleggene.

Kommunen

Kommunen har ansvaret for kulturminner av lokal og regional verdi og kan bruke plan- og bygningsloven som verktøy for å gi dem bevaringsstatus.

I tillegg har kommunene en rolle som eier og bruker av noen kulturminner, og som tilrettelegger og formidler av kulturminner og lokalhistorie. Storfjord kommune har overlatt deler av dette ansvaret til Nord-Troms museum, blant annet som eier av Markedsplassen på Skibotn og Opdal gård.

Fylkeskommunen og Sametinget

Fylkeskommunen er høringsinstans i flere saker som angår kulturminner og kulturmiljøer og fører tilsyn med de fredete kulturminnene. Fylkeskommunens fagfolk er rådgivere for kommunene og for andre som ønsker veiledning. De samarbeider nært med Riksantikvaren. Fylkeskommunen kan blant annet vedta midlertidig fredning etter kulturminneloven, søke etter og registrere fredede kulturminner, drive skjøtsel av arkeologiske kulturminner og de har innsigelsesmyndighet i plansaker.

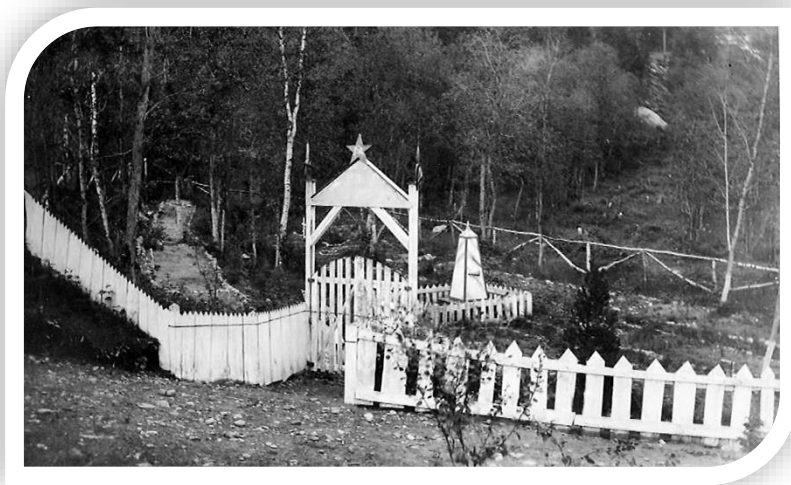
Vanntårnet på Brenna fotografert 2001. (Foto: Kjetil Letto)

Sametinget har samme myndighet som fylkeskommunene når det gjelder forvaltning av samiske kulturminner.

Riksantikvaren

Riksantikvaren har ansvaret for å gjennomføre den statlige kulturminnepolitikken og har i denne sammenheng det overordnede faglige ansvaret for den regionale kulturminneforvaltningens arbeid. Riksantikvaren forvalter kulturminner av nasjonal verdi og skal for øvrig iverksette den kulturminnepolitikken Stortinget, regjeringen og departementet fastsetter.

1.5 Planens status og forholdet til andre planer

Temaplanen omfatter registrerte kulturminner og kulturmiljøer fra andre verdenskrig. Temaplanen gir i seg selv ikke juridisk bindende vern, kun faglige vurderinger og tilrådinger. Først ved kartfesting og planbestemmelser innarbeidet i kommuneplan eller reguleringsplan vil nyere tids kulturminner eller hele kulturmiljøer ha fått en juridisk bindende vernestatus.

Krigsfangegrav under Brennabakken, fotografert i 1945.

Kommuneplanens arealdel for perioden 2015 – 2027 blei vedtatt av Storfjord kommunestyre den

22. juni 2016, i sak 32/16. Temaplanen er omtalt i punkt 7.3.5 *Sikringsområde for krigsminner*. Der heter det følgende:

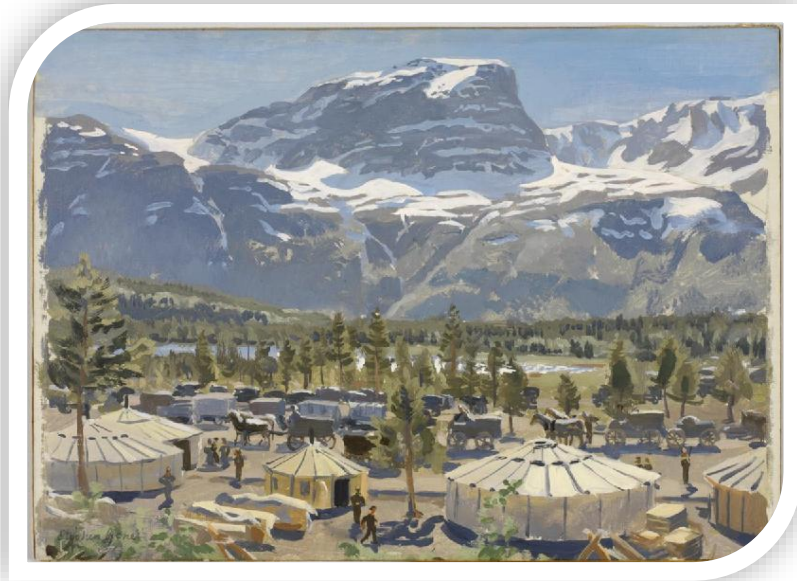
- *Bestemmelser: I plankartet er det lagt inn foreslått fredningsområde for krigsminner i Norddalen og området rundt, H730_1. I området er det ikke tillatt med nye tiltak uten etter kulturminnemyndighetens godkjenning til endelig vedtak om fredning foreligger.*
- *Retningslinjer: I planperioden vil temaplan for krigsminner med tilhørende temakart bli ferdigstilt. Dette temakartet skal brukes som grunnlag i saksbehandling av tiltak. Temakartet vil bli lagt inn i kommuneplanens arealdel ved neste rullering.*

For å sikre en langsiktig god forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer også fram til det kan fattes juridisk bindende planvedtak, er det i planen utarbeidet rutiner for håndtering av prioriterte kulturmiljøer og kulturminner ved søknad om tiltak eller tilskudd.

Det er også i planen vurdert og foreslått ulike formidlings- og tilretteleggingstiltak for å sikre økt kunnskap om og forståelse av disse hendelsene i vår nære fortid.

2. Hensikt og målsettinger

Temaplanen skal være kommunens strategidokument for forvaltning av krigens kulturminner og kulturmiljøer i Storfjord. De målene Storfjord kommune har satt innenfor dette feltet skal sikre god forvaltning og formidling av krigsminner i Storfjord over tid.

«A British Camp near Skibotn» © Stephen Bone IWM

Hensikt

Krigsminnene i Storfjord skal ivaretas for å danne grunnlag for kunnskapsproduksjon, kunnskapsformidling og destinasjonsutvikling.

Målsettinger

- Redusere tap av krigsminner og –miljøer.
- Sikre langsiktig vern av viktige krigsminner og –miljøer.
- Sikre at det er gode rutiner for saksbehandling av saker som berører krigsminner og –miljøer.
- Tilrettelegge for bruk og formidling av utvalgte fysiske krigsminner og –miljøer.
- Prioritere skjøtsel knyttet til utvalgte krigsminner og –miljøer.
- Gjøre historien bak krigsminnene kjent for å øke interessen for lokalhistorie, krigsminner og –miljøer.

3. Kort historikk

Rester etter badehus i Lager Zematt, Stordalen. (Foto: Tore Figenschau)

Området mellom Lyngenfjorden og grenseområdene mot Finland og Sverige er et militært strategisk viktig område. Et angrep på Norge fra nord og øst vil gå gjennom dette smale og fjellrike landskapet. Området er lett å forsvare og har derfor vært sentralt i militær planlegging fra 1944 og fram til den kalde krigens slutt. Den tyske Lyngelinja fra 2. verdenskrig og den norske Frøylinja fra den kalde krigen ligger derfor i de samme områdene. Den

grunnleggende ideen bak anleggenes plassering var å «tette igjen» alle dalførene mot øst og nord.

I 1944 startet tyskerne å bygge Lyngelinja. 6. bergjegerdivisjon fikk oppdraget. Tusenvis av krigsfanger ble brutalt utnyttet som slavearbeidere for å bygge de tyske forsvarsverkene. 550 støttepunkter i Storfjord skulle stoppe et mulig Sovjetisk angrep gjennom Finnmark og Nord-Troms. Disse lå først og fremst i dalførene Norddalen, Skibotndalen og Signaldalen samt på Falsnes. Resultatet er at det i disse områdene i dag ligger en rekke kulturminner fra denne perioden. Man finner både spor etter leirer for sovjetiske krigsfanger, tyske skytestillinger, dekningsrom og observasjonsposter. Da krigen var over ble de tyske stillingene forlatt.

Et av de groveste overgrepene man finner spor etter i Storfjord i dag, er Mallnitzleiren som var en av de verste krigsfangeleirene på norsk jord. I slutten av april 1945 var det 180 fanger her. Fangene ble brukt som slavearbeidere for å bygge Lyngelinja. Krigsfangene kalte den «dødsleiren». Ved Mallnitz ble det i 1945 avdekket fire massegraver med tilsammen 143 krigsfanger. Under arbeidet med å bygge Frøylinja ble det i 1982 funnet ytterligere 16 krigsfanger i nærheten av Mallnitz.

Under den kalde krigen ble landskapets strategisk viktige posisjon opprettholdt. På 1950-tallet ble det bygd endel bunkere i Storfjord. På midten av 1970-tallet begynte man å bygge Frøylinja. 300 anlegg i sju kommuner skulle stoppe eller forsinke en invasjon fra nord og øst. 2/3 deler, altså omlag 200, av anleggene lå i Storfjord kommune.

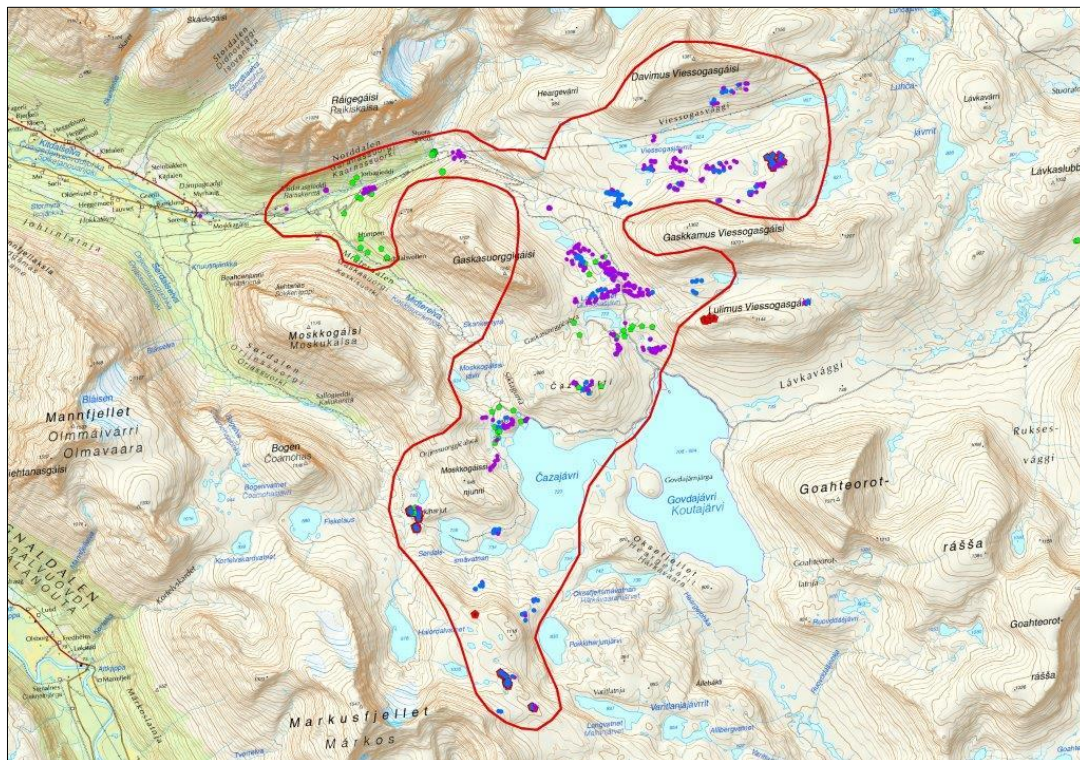
4. Dagens situasjon

Som en del av KiK-prosjektet har til sammen fire feltarbeidere vært engasjert over sesongene 2014, 2015 og 2016. De har i hver sine områder registrert små og store krigsminner. Disse registreringene, sammen med registreringer gjort av Troms fylkeskommune og Forsvarsbygg sin oversikt over kaldkrigsanlegg, danner kunnskapsgrunnet for denne temaplanen.

Det er over de tre feltsesongene registrert til sammen 780 fysiske krigsminner i regi av Storfjord kommune. En kort beskrivelse av områdene følger i dette kapittelet. I tillegg kommer altså registreringene gjort av fylkeskommunen, som framkommer i befaringsrapporten «Registreringer langs Lyngelinja i Storfjord kommune» (2015).

4.1 Fysiske kulturminner

Kitdalen (Norddalen og Sørдалen)

Beskrivelse

I dette området har Storfjord kommune registrert 34 krigsminner, men området er grundig kartlagt av Troms fylkeskommune. I sin rapport omtaler de 677 krigsminner. Det er igangsatt frednings sak her. Begrunnelse er at det er et lite men sentralt utsnitt av et landskapsrom som har vært et av de militærstrategisk viktigste landområdene i Norge i det 20. århundre. Områdene var viktige både for okkupasjonsmakten og for landets eget forsvar, før og etter andre verdenskrig.

Planstatus

Fredningsområdet er lagt inn i kommuneplanens arealdel.

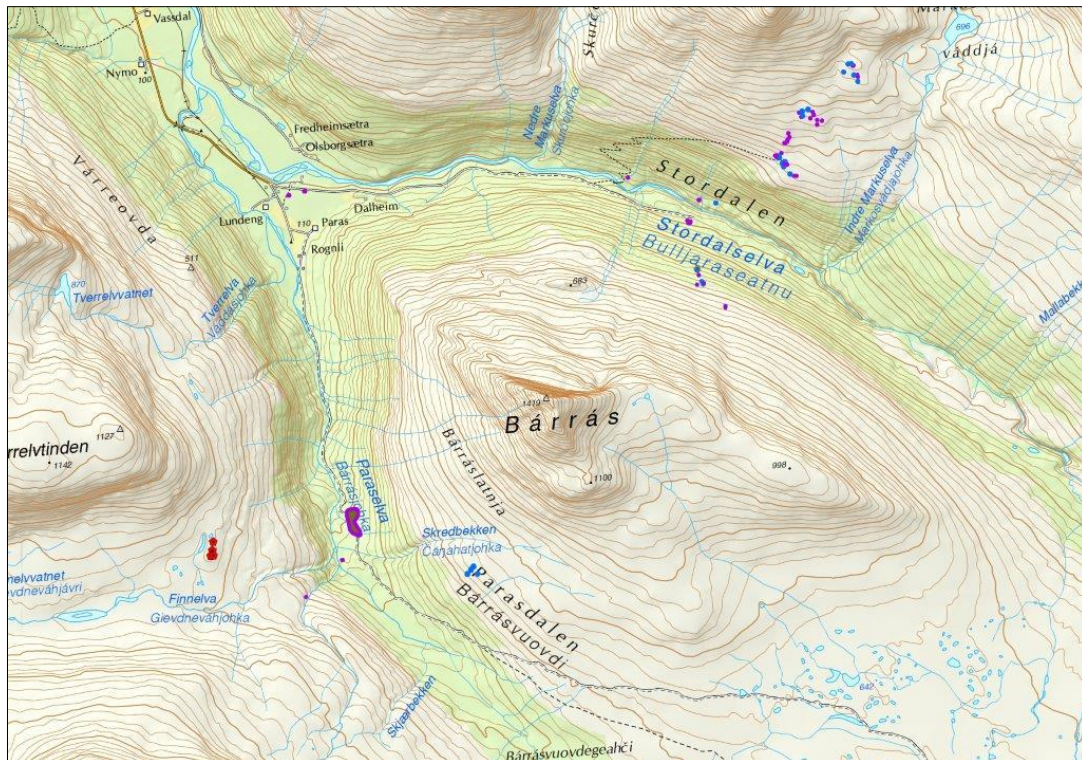
Krav til regulering

Oppfylt

Forvaltning og formidling

Det skal utarbeides en egen forvaltningsplan for området når det er fredet. Storfjord kommune og Skibotn IL har etablert en kultursti langs Lavkaløypa og stien til trimpostkasse Norddalen. Nye tiltak for formidling skal inngå i framtidig forvaltningsplan.

Signaldalen

Beskrivelse

105 krigsminner registrert. De fleste av disse finnes langs anleggsveier, og er en del av det tyske forsvarsverket som blei bygget opp i siste halvdel av andre verdenskrig.

Planstatus

LNFR-område

Krav til regulering

Bør markeres som hensynssone i kommuneplanens arealdel.

Forvaltning og formidling

Signaldalen bygdela har ryddet og skiltet veiene med informasjonstavler og retningsvisere. Det er ingen øvrige formidlingstiltak i dette området per i dag.

Grenseområdene

Beskrivelse

193 krigsminner registrert. Disse er konsentrert på Russenes, og er en del av det tyske forsvarsverket som blei bygget opp i siste halvdel av andre verdenskrig. Området skiller seg ut i den forstand at krigsminnene ligger svært tett og konsentrert i ett forholdsvis avgrenset område. I dette området var det også en krigsfangeleir.

Planstatus

LNFR-område (naturrestatet er forskriftsfredet)

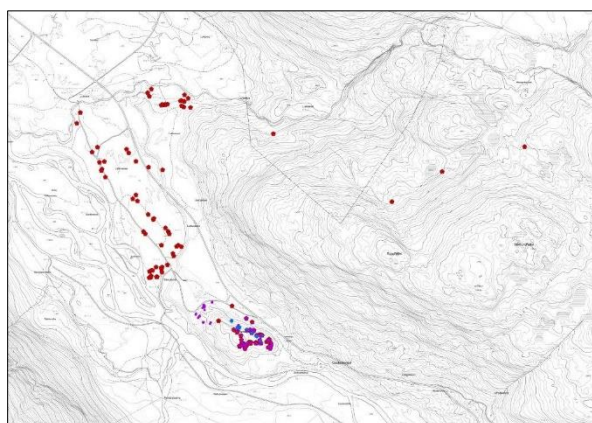
Krav til regulering

Bør markeres som hensynssone i kommuneplanens arealdel.

Forvaltning og formidling

Det er ingen formidlingstiltak i dette området per i dag.

Skibotndalen

Beskrivelse

139 krigsminner registrert. De fleste av disse er en del av det tyske forsvarsverket som blei bygd opp i siste halvdel av andre verdenskrig. Her er blant annet registrert en anleggsvei i delvis god stand. Denne veien går omlag fra hovedveien og opp til Lullefjellet. I området står det også ett krigsminnesmerke over utenlandske soldater og krigsfanger.

Planstatus

LNFR-område (naturreservatet er forskriftsfredet)

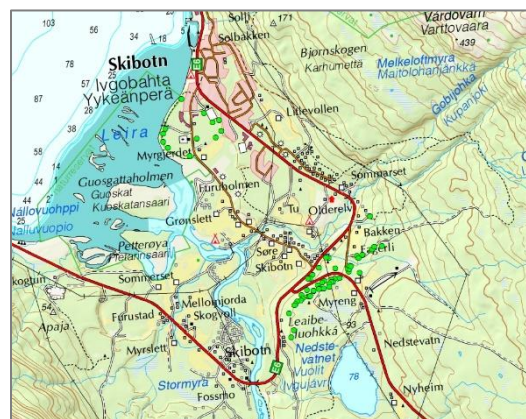
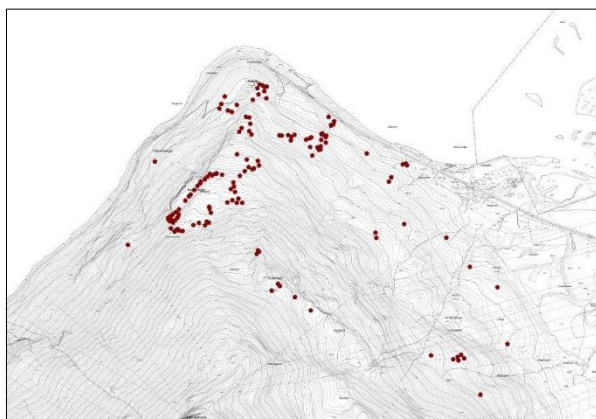
Krav til regulering

Bør markeres som hensynssone i kommuneplanens arealdel.

Forvaltning og formidling

Det er ingen formidlingstiltak i dette området per i dag. Forvaltninga av krigsminnesmerkene utføres av Storfjord sokn.

Falsnes og Skibotn

Beskrivelse

140 krigsminner registrert i Falsnes-området og 45 i Skibotn. De fleste av disse er en del av det tyske forsvarsverket som blei bygget opp i siste halvdel av andre verdenskrig. Anleggene på Falsnesplatået var særlig viktig i forsvaret av Lyngenfjorden. I sentrumsområdet er det

enkeltminner som dokumenterer krigens økonomi og dagligliv, f.eks. verksteder o.l. I området står det også to krigsminnesmerker over utenlandske soldater og krigsfanger.

Planstatus

Hovedsaklig LNFR-områder

Krav til regulering

Bør markeres som hensynssone i kommuneplanens arealdel.

Forvaltning og formidling

Bollmanns-/Russeveien er kommunens best tilrettelagte og mest besøkte krigsminne per i dag. Det er ellers ingen formidlingstiltak i dette område. Forvaltninga av krigsminnesmerkene utføres av Storfjord sokn.

Hatteng og Oteren

Beskrivelse

84 krigsminner registrert på Oteren og Vestre Storfjord og 18 i Hatteng-området. I disse områdene er det flere enkeltminner som dokumenterer krigens økonomi og dagligliv enn andre steder i Indre Storfjord. Vanntårnet på Brenna er det mest visuelle av disse. I området står det også to krigsminnesmerker for utenlandske soldater og krigsfanger.

Planstatus

Hovedsaklig LNFR-områder

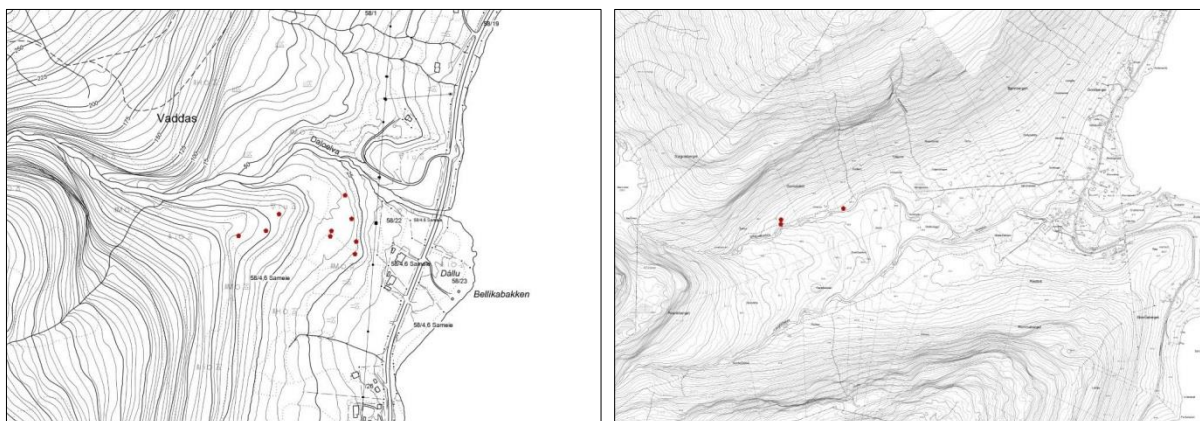
Krav til regulering

Bør markeres som hensynssone i kommuneplanens arealdel.

Forvaltning og formidling

Vanntårnet er rehabilitert og det foreligger planer for tilrettelegging og formidling i området. Det er ingen øvrige formidlingstiltak i dette området per i dag. Forvaltninga av krigsminnesmerkene utføres av Storfjord sokn.

Vestre Storfjord

Beskrivelse

12 krigsminner registrert. Området skiller seg ut som det eneste der det er registrert fysiske krigsminner som helt tydelig er knyttet til evakueringa.

Planstatus

Hovedsaklig LNFR-områder

Krav til regulering

Bør markeres som hensynssone i kommuneplanens arealdel.

Forvaltning og formidling

Lag og foreninger har skiltet evakueringsgammene med informasjonstavler og retningsvisere. Det er ingen øvrige formidlingstiltak i dette området per i dag.

4.2 Immaterielle kulturminner

Som immaterielle kulturminner i denne sammenhengen regnes blant annet

- lyd- og bilde opptak
- skriftlig materiale (f.eks. dagbøker, nedtegnelser, skriftlige intervjuer)
- øyenvitneskildringer

Storfjord kommune har gjennom KiK-programmet gjort ei innledende kartlegging av det materialet som befinner seg hos Kulturkontoret, Skibotn skole og Hatteng skole. I tillegg finnes det en del intervjuer hos Nord-Troms museum. Samtlige lyd- og bildeopptak er digitalisert, mens annet arkivmateriale er kopiert opp og klart for videre bearbeiding.

5. Handlingsplan for prioriterte kulturminner

5.1 Grunnlag for prioritering

Til grunn for prioriteringa ligger:

- innspill fra bygdemøter Elvevoll, Indre Storfjord og Skibotn oktober/november 2016
- innspill fra feltarbeiderne
- innspill fra folkemøter og ressursgruppe i prosjekt «krigsminnelandskap Troms»
- Storfjord kommunes målsettinger strategisk nærings- og utviklingsplan

I tillegg er Riksantikvarens kriteriesett for å vurdere kulturminner benytta. Et kulturminne eller kulturmiljø kan relateres til flere kriterier. De ulike kriteriene kan delvis overlape og underbygge hverandre, og enkelte kriterier kan tillegges større vekt enn andre. Hver for seg og sammen representerer de kunnskapsverdier, opplevelsesverdier og bruksverdier. Hvilke kriterier det legges mest vekt på, er avhengig av det aktuelle kulturminnet som vurderes.

Kunnskapsverdi

- Representativitet: Hvilke(t) kulturminne(r) representerer de verdiene vi søker å ivareta på best mulig måte?
- Sammenheng og miljø: Klarer vi å ta vare på flere elementer som utgjør en større sammenheng?
- Autentisitet: Er kulturminnet det det gir seg ut for å være?
- Fysisk tilstand: Er kulturminnet i en slik fysisk tilstand at det lar seg bevare?

Opplevelsesverdi

- Sammenheng/miljø: Viser kulturminnet samspeillet mellom landskap, naturressurser og det menneskeskapte miljøet?
- Arkitektonisk/kunstnerisk kvalitet: Har kulturminnet en verdi som er særegen, uansett hvilken sammenheng det ellers oppleves i?
- Identitet/symbol: Har kulturminnet særlige kvaliteter som gjør at de blir viktige for menneskers følelse av gjenkjennelse og tilhørighet?

Bruksverdi

- Økonomi og bruk: Har kulturminnet en bruksverdi i dag?
- Økologi: Bruk av eksisterende bygninger og anlegg har langsiktige og positive effekter for miljøet framfor å rive og bygge nytt. Vil dette være tilfellet her?

5.2 Handlingplan fysiske kulturminner

Eksisterende formidlingstiltak i kommunal regi skal videreføres. Tiltak for kommende planperiode er lista opp i det følgende.

Kulturminne	Tema	Verdi	Status	Tiltak i kommunal regi
Militærhistorisk landskap Norddalen	«Festung Norwegen» Folkemord, slaveri og forfølgelse	Nasjonal verdi Stor kunnskaps- og opplevelsesverdi	Fredningssak varslet av fredningsmyndighetene. Fredningsområdet lagt inn i kommuneplanens arealdel	Aktiv deltakelse i prosessen fram mot fredning, og i utforminga av forvaltningsplan for området.
Bollmannsveien/ Russeveien	«Festung Norwegen» Folkemord, slaveri og forfølgelse	Regional / nasjonal verdi Stor kunnskaps-, opplevelses- og bruksverdi	Uregulert område. Mye besøkt krigsminne, inn- og utland. Skiltet med informasjonsskilt. (K)	Krattrydding hvert femte år. Jevnlig vedlikehold av eksisterende skilt og bunkersen på 550 m.o.h. Skilt med ny kunnskap vurderes.
Vanntårnet på Brenna	Krigens økonomi og dagligliv Sivil og militær motstand	Regional verdi Stor kunnskaps- og opplevelsesverdi	Regulert boligområde, ingen planstatus for krigsminnet ut over at området er vedtatt å ikke bebygges pga. vanntårnet. Vanntårnet er rehabilitert som kulturminne.	Området skal tilrettelegges for publikum. Det utformes skilt som forteller om vanntårnets og områdets krigshistorie.
Evakueringsgammene i Elvevollaldalen	Tvangsevakuering og nedbrenning i Nord-Norge	Lokal / Regional verdi Stor kunnskaps- og opplevelsesverdi	Uregulert område. Skiltet med informasjonsskilt. (LF)	Inkluderes i kommunens formidlingsplan.
Tyskveiene i Signaldalen	«Festung Norwegen» Folkemord, slaveri og forfølgelse	Lokal / Regional verdi Stor kunnskaps-, opplevelses- og bruksverdi	Uregulerte områder. Skiltet med informasjonsskilt. (LF)	Inkluderes i kommunens formidlingsplan.
Tysk vei med tilhørende anlegg i Lulledalen	«Festung Norwegen» Folkemord, slaveri og forfølgelse	Lokal / Regional verdi Stor kunnskaps-, opplevelses- og bruksverdi	Uregulert område. Deler av området ligger innenfor Lullefjellet naturreservat, som er forskriftsfredet.	Mulighetene for å etablere en kultursti utredes.
Krigsminnesmerker for utenlandske soldater og krigsfanger	Folkemord, slaveri og forfølgelse	Lokal verdi Stor kunnskaps- og opplevelsesverdi	Skal vedlikeholdes ihht. <i>Forskrift om krigsgraver</i> (A)	Inkluderes i kommunens formidlingsplan. Det vurderes skilt med informasjon om det enkelte minne i samråd med forvalter.

K = kommunen A = andre offentlige instanser LF = lag/foreninger P = private

5.2 Handlingsplan formidlingstiltak

Tiltak	Tema	Målgruppe	Status	Beskrivelse
Brosjyre om krigsminner	Alle tema	Egne innbyggere Besøkende	Finnes ikke tilsvarende per d.d.	Produsere brosjyre med beskrivelse og kartfesting av tilrettelagte krigsminner i Storfjord, f.eks. i samarbeid med Visit Lyngfjord.
Geocaching	Alle tema	Egne innbyggere Besøkende	Geocache på Tyskveien og Bollmanns-/Russeveien. (P)	Utlegging av cache på alle tilrettelagte krigsminner.
Digitale fortellinger	Alle tema	Skoleelever Egne innbyggere	Kommunalt arkiv delvis digitalisert og tilgjengeliggjort.	Sikre, digitalisere og tilgjengeliggjøre lyd- og bildeopptak i kommunalt eie. Kartlegging av materiale i privat eie. Samle inn øyenvitneskildringer.
Markering av merkedager	Angrepet i 1940 og kamphandlinger gjennom hele krigen Frigjøringen i 1945 og oppjøret etter krigen	Egne innbyggere	Nettmarkering av 9. april og 8. mai.	Videreføres som i dag. 8. mai markeres med eget arrangement hvert 5. år (jubileumsår)

K = kommunen A = andre offentlige instanser LF = lag/foreninger P = private

6. Virkemidler

6.1 Saksbehandlingsrutiner

Kommunen er plan- og bygningsmyndighet og har derfor et selvstendig ansvar for å ta vare på kulturminnene gjennom sin arealplanlegging og byggesaksbehandling. Dette gjelder kulturminner og kulturmiljøer av både nasjonal, regional og lokal verdi. Kommunen har et særlig ansvar for å ta vare på kulturminner med stor lokal verdi. Med dette følger et stort ansvar for å forvalte fortiden på en god måte for fremtidige innbyggere.

Krigsminnene omfattes ikke automatisk av de bestemmelsene som pålegger kommunen å fremme saker for fylkeskommunen for uttalelse. For å sikre at saksbehandlingen av tiltak som berører krigsminner og –miljøer ivaretar Storfjord kommunes mål i denne planen fastsettes følgende rutiner:

- For tiltak som berører krigsminner i temakartet som følger av denne planen skal kommunen vurdere hvilken verdi krigsminnet har, ut fra de gitte kriteriene i kap. 5.1.

- For tiltak som berører krigsminner av stor lokal verdi skal det vurderes om tiltaket påvirker krigsminnet og/eller -miljøet på en negativ måte.
- Kommuneadministrasjonen skal tilstrebe å finne løsninger som i størst mulig grad ivaretar krigsminnet og/eller -miljøet.
- Dersom kommunen vurderer tiltaket til å berøre krigsminner og/eller -miljøer som kan ha interesse ut over lokal verdi, skal saken sendes regionale kulturminnemyndigheter for uttalelse

6.2 Økonomi og finansiering

Storfjord kommune har de siste fire år i snitt avsatt følgende ressurser til kulturminner, det vil si hele kulturminnefeltet inkl. krigsminner:

- 10 % personalressurs
- kr 12.000,- til drift og vedlikehold

I tillegg kommer tilskudd til Nord-Troms museum, som forvalter deler av fagfeltet gjennom f.eks. sitt ansvar for Frøy-anlegget.

Storfjord kommune vil så langt det lar seg gjøre søke å opprettholde eksisterende ressurser til fagfeltet i planperioden. Det søkes eksterne tilskudd og prosjektmidler i størst mulig utstrekning.

7. Ikke registrerte kulturminner

Det er hevet over enhver tvil at de registreringene som er gjort ikke dekker 100 % av alle krigsminnene som finnes i Storfjord kommune. Vi må derfor vente å finne flere krigsminner. Disse skal også registreres i temakartet, og rulleres inn i temaplanen. Dersom verdien vurderes dithen, skal de også rulleres inn i handlingsplanen for tiltak.

Vedlegg

A. Kartfesting av kap. 5.2 Handlingsplan fysiske kulturminner

Vedtatt av Levekårsutvalget i sak 23/17, 23. mai 2017.

Militærhistorisk landskap Norddalen

Dette området vil bli lagt inn av Troms fylkeskommune og Riksantikvaren når grensene for det varsle fredede området er fastsatt.

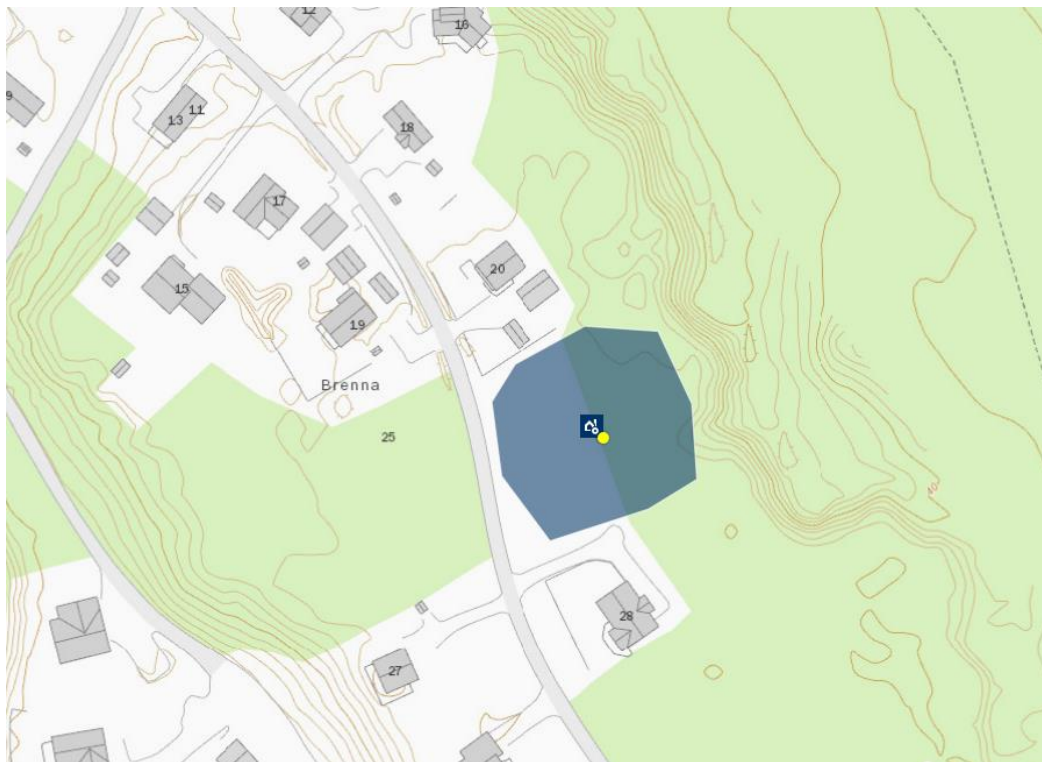
Bollmannsveien/ Russeveien

Askeladden-ID 225809

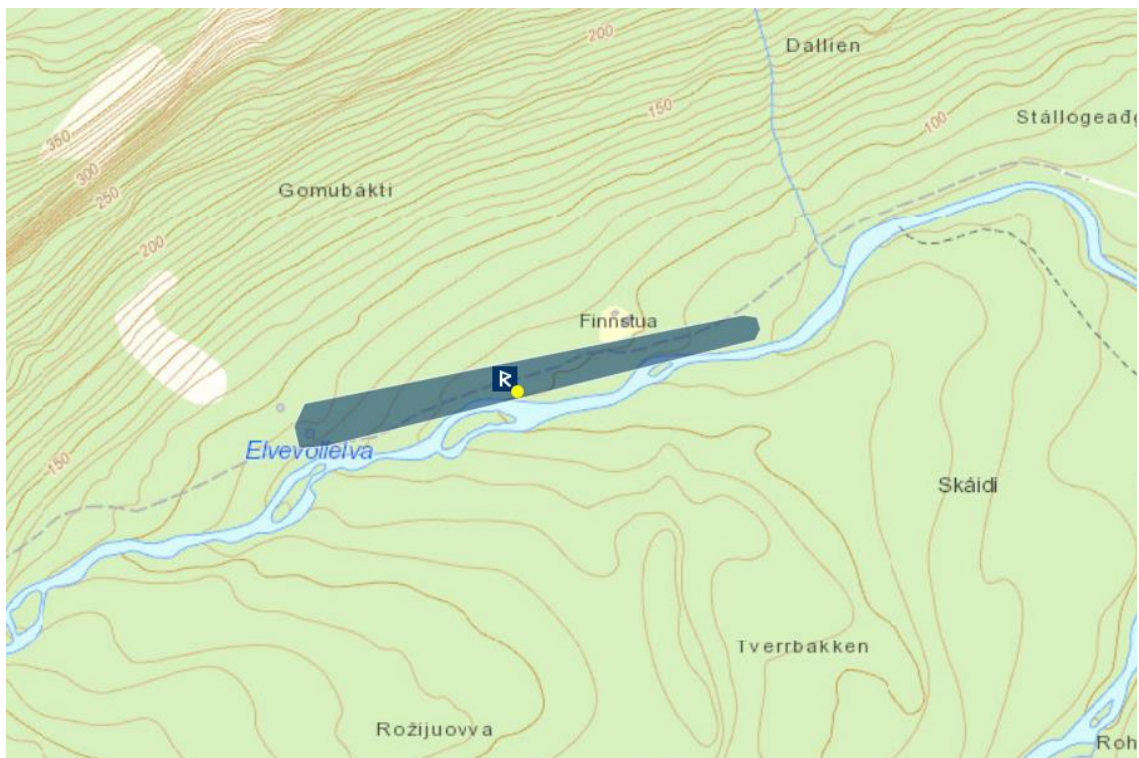
Vanntårnet på Brenna

Askeladden- ID 215347

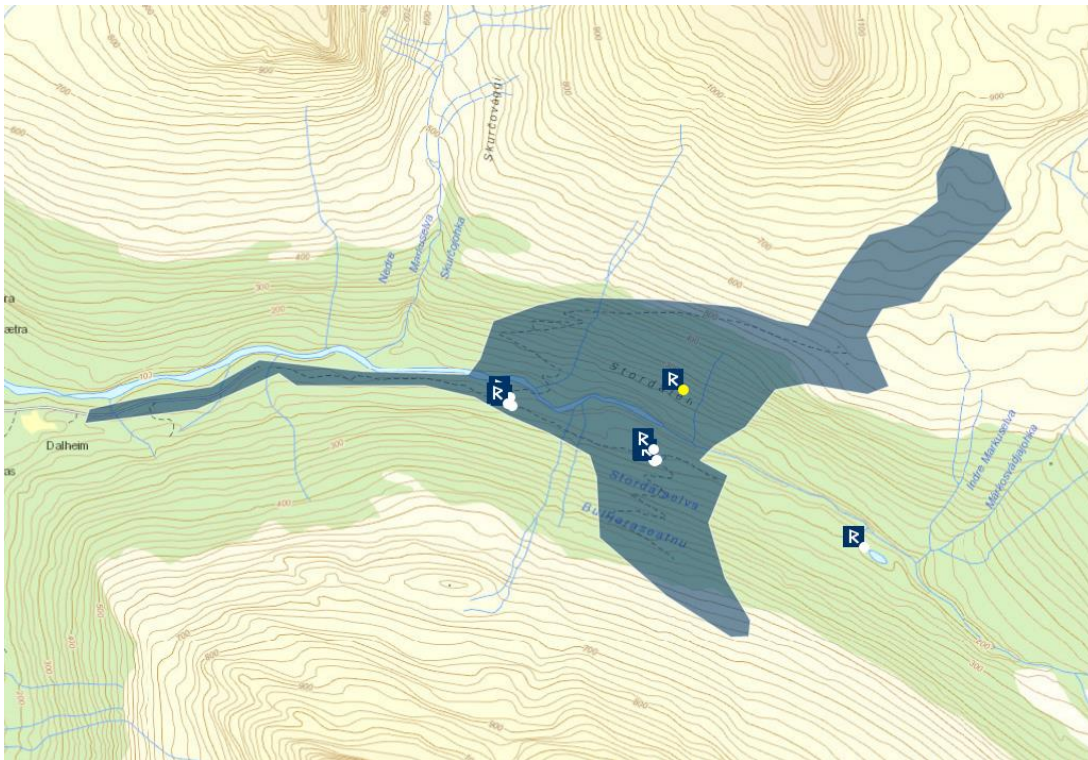
Evakueringsgammene i Elvevollidalen

Askeladden-ID 225814

Tyskveiene i Signaldalen

Askeladden-ID 225822

Tysk vei med tilhørende anlegg i Lulledalen

Askeladden-ID 225828

Krigsminnesmerker for utenlandske soldater og krigsfanger

Hvert minnesmerke er lagt inn i Askeladden med et lite, avgrensa område på omlag 2 meter i radius rundt. Det anses ikke som nødvendig å synliggjøre dette med egne kart.

- Hatteng ID 225817
- Kitdalen ID 225819
- Njallavuopio ID 229186
- Skibotn ID 229187
- Lullesletta ID 229184